

Lahden kaupunginmuseo/
Päijät-Hämeen alueellinen vastuumuseo
PL 113
15111 Lahti

8.4.2021

Hämeenlinnan hallinto-oikeus
Raatihuoneenkatu
13100 Hämeenlinna
hameenlinna.hao@oikeus.fi

Valitus

Muutoksenhakija: Lahden kaupunginmuseo/Päijät-Hämeen alueellinen vastuumuseo

Päätös, johon haetaan muutosta: Hollolan kunnanvaltuuston päätös 22.2.2021, §9 *Kalliolan ja Paimelan osayleiskaavan hyväksyminen*. Hollolan kunnanhallitus on hyväksynyt valtuuston päätöksen kokouksessaan 8.3.2021, § 51 *Valtuuston päätösten laillisuuden toteaminen ja täytäntöönpano*.

Vaatimukset Hämeenlinnan hallinto-oikeudessa

Kalliolan ja Paimelan osayleiskaavasta on hyväksymisvaiheessa poistettu perustelematta suojelumerkinnot kohteilta Vesikansan terveystalo ja Vesikansan seurakuntakoti. Lahden kaupunginmuseo/Päijät-Hämeen alueellinen vastuumuseo vaatii, että hallinto-oikeus kumoaa suojelumerkintöjen poistamisen ja että Kalliolan-Paimelan osayleiskaava hyväksytään sen mukaisena, kuin se ehdotusvaiheen perusteltujen muutosten jälkeen on hyväksyttäväksi esitelty.

PERUSTEET HALLINTOVALITUKSELLE

Hollolan kunnanhallitus on kokouksessaan 15.2.2021, § 34 käsitellyt Kalliola-Paimelan osayleiskaavan hyväksymistä ja päättänyt esittää valtuustolle, että *Vesikansan Terveystalon ja Vesikansan Seurakuntakotia koskevat suojelumerkinnot poistetaan*. Päätöstä poistaa suojelumerkinnot ei ole perusteltu mitenkään. Esitys on edelleen hyväksytty valtuustossa 22.2.2021, §9 Kalliolan ja Paimelan osayleiskaavan hyväksyminen. Hollolan kunnanhallitus on hyväksynyt valtuuston päätöksen kokouksessaan 8.3.2021, § 51 Valtuuston päätösten laillisuuden toteaminen ja täytäntöönpano. Tiedoksianto kaavan hyväksymispäätöksestä on lähetetty 10.3.2021 (liite 1).

Kalliolan-Paimelan osayleiskaava kohdistuu maaseutualueelle, jolla yleiskaava jää monin paikoin tarkimmaksi kaavatasoksi. Kaavaa on laadittu oikeusvaikutteisena, ja maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) 44 § mukaisesti, jolloin kaava toimii suoraan rakennuslupien perusteena.

MRL 9§ määrittelee, että *kaavan tulee perustua kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin*. Yleiskaavoituksessa on MRL 39§ mukaan otettava huomioon myös rakennetun ympäristön, maiseman ja luonnonarvojen vaaliminen. Yleiskaavassa voidaan antaa suojelumääräyksiä MRL 41§ perusteella: *Jos jotakin aluetta tai rakennusta on maiseman, luonnonarvojen, rakennetun ympäristön, kulttuurihistoriallisten arvojen tai muiden erityisten ympäristöarvojen vuoksi suojeltava, yleiskaavassa voidaan antaa sitä koskevia tarpeellisia määräyksiä (suojelumääräykset)*.

Kalliolan-Paimelan osayleiskaavan laatimisen yhteydessä on toteutettu maisema- ja kulttuuriympäristöselvitys (Ramboll 2020) liitteenään rakennusinventointi MRL 9§ mukaisesti. Suojelumerkinnät ovat lakisääteisten selvitysten pohjalta punnittuja ja ne on perusteltu kaavaselostukseen. Suojelua on arvioitu kaavaprosessin aikana lausunnoissa, kaavan nähtävillä ollessa sekä viranomaisneuvotteluissa. Kaavaluonnosvaiheen nähtävillä olon jälkeen suojelumerkintöjä on käsitelty erillisessä viranomaistyöneuvottelussa rakennusinventointiasioista 1.7.2020 (muistio liitteenä 2).

Alueellisen vastuumuseon tiedossa on, että kohteen Vesikansan terveystalo omistaja on kesken kaavoitusprosessin hakenut kohteelle purkulupaa. Viranomaistyöneuvottelussa 1.7.2020 on käsitelty asiaa, mutta suojelumerkinnän poistamiselle ei ole nähty tarvetta. Purkamislupa ei ole lainvoimainen, sillä museo on tehnyt oikaisuvaatimuksen 1.10.2020 ja edelleen valittanut purkulupapäätöksestä 17.12.2020. Kaavan luonnos- tai ehdotusvaiheen muistutuksista ei löydy merkintöjä siitä, että omistaja olisi esittänyt suojelumerkinnän poistoa kaavasta.

Kaavan ehdotusvaiheessa kohteen Vesikansan Seurakuntakoti omistaja on jättänyt lausunnon ja esittänyt suojelumerkinnän poistamista vedoten kohteen riskirakenteisiin sekä siihen, että suojelumerkintä on asetettu kohteelle vasta luonnosvaiheen jälkeen. Suojelumerkintää ei esityksestä huolimatta kuitenkaan poistettu kaavasta. Kaavan laatijan vastineessa tätä on perusteltu seuraavasti: *Kaavaehdotusta laadittaessa rakennusinventoinnin johtopäätöksiä tarkennettiin viranomaistyöneuvottelussa saadun palautteen perusteella. Rakennusinventoinnin päivityksen yhteydessä myös kohdetta 19 Seurakuntakoti arvioitiin uudelleen ja johtopäätöksenä esitettiin kohde merkittäväksi sr-merkinnällä. Inventoinnissa esitetty johtopäätös perustuu siihen, että seurakuntatalo rakennustyyppinä on Hollolan alueella harvinainen. Suojeluarvo koskee seurakuntakotia, jolla on erityisiä rakennustaiteellisia arvoja. Rakennustekniset haasteet eivät ole perusteltu syy jättää käyttämättä suojelumerkintää. --- MRL 41§ (suojelumääräykset) --- Kuuleminen on toteutettu MRL mukaisesti kaavan nähtävillä olon yhteydessä.*

Ehdotusvaiheen jälkeen kaavaan on tehty pieniä muutoksia, jotka eivät ole edellyttäneet uutta nähtävillä oloa tai lausuntokierrosta. Suojelumerkintöihin ei tehty muutoksia. Museo on tutustunut ehdotusvaiheen 22.10.2020 päivättyyn vastineraporttiin, hyväksymisvaiheen 2.11.2020 päivättyyn kaavakarttaan ja kaavaselostukseen. Museon näkemyksen mukaan hyväksymisvaiheen käsittelyyn Hollolan elinvoimavaliokunnalle 15.12.2020 mennyt kaava oli asianmukaisesti valmisteltu.

Kaavaprosessin kuulemisten, nähtävillä olojen ja ehdotusvaiheessa tehtyjen muutosten jälkeen Hollolan kunnanhallitus on kuitenkin 15.2.2021 poistanut suojelumerkintöjä vasta kaavan hyväksymiskäsittelyvaiheessa. Suojelumerkintöjen poistamista ei ole myöskään perusteltu lainkaan. Nämä muodostavat museon näkemyksen mukaan juridisen ongelman. Suojelumerkintöjen poistamisesta ei ole myöskään neuvoteltu alueellisen

vastuumuseon kanssa. Perusteluiden puuttuessa jää epäselväksi sekin, ovatko esitykset kohteiden suojelumerkintöjen poistamisesta vielä hyväksymisvaiheessa tulleet maanomistajilta tai onko heitä kuultu.

Maanomistajien kohtelun tasapuolisuus jää myös epäselväksi. Kaavaluonnosvaiheessa kohteen Kuoppala omistaja oli esittänyt suojelumerkinnän poistamista. Kaavan laatijan vastineessa merkinnän säilyttäminen on perusteltu rakennushistoriallisilla arvoilla, vastaavalla tavalla kuin seurakuntakodin yhteydessäkin. Kuoppalan suojelumerkintä on säilynyt kaavassa myös hyväksymisvaiheessa.

Lahden kaupunginmuseo/Päijät-Hämeen alueellinen vastuumuseo vastaa toimialueellaan Päijät-Hämeessä maakunta-, yleis- ja asemakaavoitukseen sekä rakennusvalvontaan liittyvistä asiantuntija- ja viranomaistehtävistä. Museolain (314/2019) 7§ 1 momentin mukaan alueellisen vastuumuseon tehtävänä on toimialueellaan toimia kulttuuriympäristön, erityisesti rakennetun ympäristön ja arkeologisen kulttuuriperinnön asiantuntijana, joka antaa lausuntoja, osallistuu asiantuntijana viranomaisneuvotteluihin ja antaa neuvontaa, sekä kehittää ja edistää kulttuuriympäristön vaalimista, toimialansa yhteistyötä sekä kulttuuriympäristötiedon digitaalista tallentamista ja saatavuutta. Laki Museovirastosta (282/2004) puolestaan määrää Museoviraston asiantuntijaviranomaisena vastaamaan ja kehittämään suomalaista kulttuuriperintöä ja kulttuuriympäristön suojelua. Asetuksen Museovirastosta (407/2004) 1 § mukaan Museoviraston tehtävänä on huolehtia sen toimialaa koskevan lainsäädännön toteutumisesta yhdessä muiden viranomaisten ja muun museolaitoksen kanssa. Siten Museoviraston tehtävä huolehtia toimialaansa koskevan lainsäädännön toteutumisesta kuuluu toimialueellaan myös vastuumuseolle. Tämän perusteella Lahden kaupunginmuseo/Päijät-Hämeen alueellinen vastuumuseo valittaa Kalliolan-Paimelan osayleiskaavan hyväksymispäätöksestä.

Museo on lakisääteisen tehtävänsä mukaisesti osallistunut kaavoitusprosessiin, viranomaisneuvotteluihin ja antanut lausuntonsa kaikista kuulemisvaiheista. Suojelumerkintöjen poistaminen on kuitenkin tapahtunut vasta kaavan hyväksymiskäsittelyssä, eikä museolle ole siten jäänyt mahdollisuutta vaikuttaa asiaan kuin valitusteitse.

YHTEENVETO

Lahden kaupunginmuseon/Päijät-Hämeen alueellisen vastuumuseon valituksen perusteena on, että kaavoituksen pohjatiedoksi maankäyttö- ja rakennuslain 9§ mukaisesti toteutettuja selvityksiä ei ole otettu huomioon poistettaessa MRL 41 § mukaisia suojelumerkintöjä, jotka pohjautuivat mainittuihin selvityksiin. Suojelumerkintöjen poistamista ja selvitysten huomiotta jättämistä ei ole perusteltu lainkaan. Poistaminen on tapahtunut vasta kaavan hyväksymiskäsittelyn yhteydessä. Mitään dokumentteja ei ole päätöksen liitteenä eikä alueellista vastuumuseota ole kuultu muutoksista. Kulttuuriympäristön vaalimisen kannalta on ongelmallista, mikäli suojelumerkintöjä poistetaan kaavaprosessin kaikkien nähtävillä olo vaiheiden jälkeen perustelematta. Tällöin lakisääteiset selvitykset, perustelut ja kaavaprosessin kuulemismenettelyt menettävät merkityksensä, eikä maanomistajien kohtelukaan vaikuta tasapuoliselta.

Edellä todetun vuoksi museo katsoo, että selvityksiin perustuvia suojelumerkintöjä ei olisi tullut poistaa kaavan hyväksymisvaiheessa ja Hollolan kunnanhallituksen sekä kunnanvaltuuston päätös on siltä osin lain vastaisena kumottava.

Lahden kaupunginmuseo/Päijät-Hämeen alueellinen vastuumuseo

tutkimuspäällikkö Hannu Takala

rakennustutkija Reetta Nousiainen

rakennustutkija Riitta Niskanen

Tiedoksi Museovirasto
Hämeen ELY-keskus, Ympäristöyksikkö alueidenkäyttö

Liitteet Liite 1: Tiedoksisaantikirje 10.3.2021 ja ote pöytäkirjasta: Hollolan kunnanvaltuuston päätös 22.2.2021, §9 Kalliolan ja Paimelan osayleiskaavan hyväksyminen.

Liite 2: Viranomaistyöneuvottelun muistio rakennusinventointiasioista 1.7.2020.

Kaava-aineisto nähtävillä: <https://www.hollola.fi/kalliolan-paimelan-osayleiskaava>